

تورک یوردی

تورک ادبیاقلری مرکز هبیتی طرفندره نشر اولونور

جلد ۵

کانون ثانی ۱۹۲۷

نومرو ۲۵

شایانه دقت بر حادّه

آذری شاعرلردن مشهور حسین جاوید بک «طوپال تیمور» نامیله قلمه آلدینی بیهس آذربایجان حیاتنده مهم ادبی بر حادّه شکلنی آلمشدر. اشبو موسمه تماشا صحنه سنده بر قاچ دفعه سیرایدیلان واهالی طرفندن تقدیره مظهر اولان بواثر، رسمی قومونست مطبوعاتنک شدتلی هجومه معروض قالمش نهایت اثرک آذربایجان تیارولرنده اوینا ناماسی منع ایدلمشدر.

«طوپال تیمور» ک کچیردیکی بوقضا حد ذاتنده شایان دقت وقار اشته ریستیک بر حادّه اولمقله برابر، بزم اهمیت ویردی کمز شی اثرک سوویت سانسوری طرفندن منعی دکل، بو منعی انتاج ایدن تنقید و مناقشه صفحه لریدر. بو صفحه لر بزم آذربایجان ادبی محیطنک نه کی بر حادّه اولدیفنی آ کلاتیور :

«طوپال تیمور» منظوم بر پیه سدر. بو پیه سک مطبوع نسخه سنی کورمدک. طبع ایدلمشیدر، یوقسه یالکیز صحنه ده تماشا ایله می اکتفا ایدلمشدر؛ بو خصوصده ده شمیدیک معلوماته مالک دکلر. اثرک مخالفلری طرفندن یازیلان تنقیدلردن آ کلاتیور، که شاعر «قافالردن قله لر یاپان خونخوار بر حکمداری ایدم آلزه ایتمش» شاعر کرمانی نک آغزی ایله اونی «یو کسلتمش» «علم دوستی» و صاحب شفقت بر حکمدار شکلنده کوستر مشدر. خلاصه سی «آلتی سنه دنبری وقوع بولان انقلابلردن متأثر اولمایان شاعر» حقیقه کوز یومارق خیال آرقه سندن قوشمش، کندیسنی «تاریخی رومانیزم» «قایدیر مشدر.

معارف قومیسری مصطفی قولیوف، کندی تمیرنجیه، «قومیسرلک اورینینال

پیه‌سلی اوینا تمایور «شکند» دیدی قودیلری، «محل براقاق ایچون، «طوبال تیمور» ک اوینا تمانسی اولجه تجویز ایتیش ایکن، صوکره مفرط بولشه ویک منقدرلر-ینک هجوم وتضییقلری آلتده بو اثرک بردها اوینا تمانسی منع ایله مشدر.

«طوبال تیمور» جاوید بکک ایلاک اثری دکلدرد. بوندن اول او «شیخ صنعان»، «پیغمبر» کب منظوم و «شیدا» کبی منثور پیه‌سارده یازمشدر. پیه‌ساریدن ماعدا شاعرک مختلف منظومه‌لری و شعر مجموعه‌لری ده واردر.

جاوید بکک یکی استانبول شیوه‌سی ایله تصنعسز و تکلفسز ادبی تورکجه ایله صو کبی آقان سلیمس اسلوبی مخالفلری دخی تقدیر ایتک مجبوریتده درلر. حتی بوتون اثرلری تنقید و صوک اثرینی ایسه تماشادن منع ایدمن معارف قومیسری بیله، اونک «هنرور، کلام استادی و صنعتکار» اولدیغی اعتراف ایدیور. فقط بو منقدرله نظراً شاعر، «سوویت انقلابی آکلیا مامش، ره آلیزمدن اوزا قلاشمش و صنعت ایچون صنعت اصولنه صاپلانمشدر».

قومونیزم انقلابی و مفکوره‌سی یولنده چالیشمایه رق صنعتی «تاریخی رومانیزم»، «ایده آلیزم»، و «صنعت» تخصیص ایدمن حسین جاوید بکک یالکیز بوسوکنجی اثری دکل، بوتون اثرلری قومونیستلری تطمین ایتمه مشدر. اونلر، کندیسنی دائما «کوکارده کز مکله» معلول کورمش، آیاغک آلتده کی «اک ایده آل بر حقیقی»، قومونیست اختلالی کورده مکله اتهام ایتمشدر.

بو اتهام، یالکیز حقیقه ده تعقیب ایتدیکی ادبی مسلک حبشیله، سیاسی ره آلیته لر فوقه چیقمق تمایلنده بولونان و روزمره سیاسته یوکسک ذروه لردن شاهین باقیشیله باقان حسین جاوید بکک دکل، آذربایجانک بوتون شاعرلرینه، و بوکونکی آذری ادبیاتنه توجیه ایدمشدر. حتی بوتهمت یالکیز ادیبلری و ادبیاتی دکل، علم و عرفان ساحه سنده چالیشان ملی حرث خادمی بوتون برزمره یی دخی شمولی دائره سنه آلمقده در.

بوتون بوتنقیدلردن آکلاشیلورکه «آلتی سنه دنبری» آذربایجانده تأسس ایدمن قومونیست مؤسسه لرینک اختلالدن اولکی ادبیاتده مبشرلری اولمادیغی کبی،

اختلالدن صوکره کی ادبیاتده مدافعلری یوقدر . آلتی سنه دئیری آذربایجان - سوویت منقلرینک تعریفنجه - « تاریخک اک فیاض واک مسعود بر انقلابنه مظهر ایکن » ، آذری ادبیاتی بو انقلابک اساسنی تشکیل ایدن مفکورهیه قطعیا یاناشامشدر .

« معارف و مدنیت » مجموعه سنک ۹ نجی نسخه سنده « ادبیات نظریاتی و تاریخی » نام مقاله سنده بوموضوعه یاناشان بر محرر ، مجموعه نك ۲۱ و ۲۲ نجی صحیفه لرند . معاصر آذری شعر و ادبیاتندن بحث ایدرک ، « جاویدلرک ، جوادلرک و جعفر جبار زاده لرک کندیارینی بیطرف بر جبههیه دوعرو چکدکلرینی » کمال تأسفه اعتراف ایتمکده در . بومنقدجه آذربایجان شاعرلری « الهاملرینی یاسکی عربستان چوللرندن (« پیغمبر » - حسین جاوید) ؛ یاخود اسکی تورک استیلا لرندن (« طوپال تیمور ») آلیر ؛ یاخودده قیزقوله لرندن [*] ویا « کوك كول ، لرك [*] فسونکار و سمبولیک منظره لرندن روحلانیر ؛ مملکتده نه یاپیلدیغنی ، ییقیلان قوروولان ایشلری ، یاراتیلان یکیلککاری کویا کورمک ایسته میورلر « منقد « ملی انتباه » دورینک بو معاصره اریبلر زمره سنندن شکایت ایتدکن صوکره بونلر میآنسندن ؛ قسماً اولسون « انقلابه » تمثلیتمک ایسته یئر چیقمشسه ده بو « تمثیل » ک دخی مشروط اولدیغنی قید ایله مشدر . منقده کوره : (آیدین و اوقتای) ی ایله بر اثر ترقی کوستره ن جبارزاده بورژوازی جمعیتنه قارشى پروتستو نمایش یاممشسه ده ، انقلابی تیپلرینی ایده آلیست و اتوپلیست برشکله قویمشدر . وصفی مجادلهیه یا کلش کوزله باقدیغنی کوستره مشدر .

« انقلابی اولدیغنی کبی دکل ، ایسته دیکی کبی آ کلامشدر .

* *

[*] جعفر جبار زاده نك با کوده موجود تاریخی قیز قولله سی « نه عائد بین الاهای معروف بولونان افسانه اوزرینه یازدیغنی منظومهیه اشاره در .

[* *] مشهور آذری شاعرلرندن ا. جوادک بر منظومه سنه کنایه در .